

Povinný štandard SSA č.5

Aktuárska prax vo vzťahu k Procesu ORSA podľa smernice 2009/138/ES

Predslov

Tento Povinný štandard (PŠ) 5 je pre [aktuára](#) záväzný v prípade, ak [aktuár](#) uvádza, že časť alebo celé [zadanie](#) bolo vykonané v súlade s týmto PŠ 5

ORSA je vlastné posúdenie rizika a solventnosti podľa §26 zákona č. 39/2015 Z.z. o poisťovníctve.

Tento PŠ bol schválený VZ SSA dňa 11.12.2017

Časť 1 Všeobecná časť

1.1 Účel

- 1.1.1. Tento ŠTANDARD AKTUÁRSKEJ PRAXE číslo 5 (PŠ 5) usmerňuje [aktuárov](#), ktorí sú významne zahrnutí do [procesu ORSA](#) alebo majú významnú zodpovednosť za jeho návrh alebo výsledky, a to za účelom, aby [určený užívateľ procesu ORSA](#) získal istotu, že:
- aktuárske služby sú vykonané profesionálne, s náležitou starostlivosťou a sú v súlade s požiadavkami [zákonov](#),
 - výsledky sú relevantné pre potreby [určeného užívateľa](#), sú prezentované jasne a zrozumiteľne, a sú postačujúce podľa [zákonov](#),
 - predpoklady a metodika (vrátane, ale nie výlučne, modelov a techniky modelovania) sú primerané a vhodne použité.
- 1.1.2. Tento štandard prispieva k používaniu konzistentných a účinných postupov pre vykonávanie [procesu ORSA](#) v spoločnostiach v rámci Európskej únie, a tým prispieva k dôslednému uplatňovaniu harmonizovanej legislatívy EÚ.

1.2 Rozsah

- 1.2.1. Tento štandard sa vzťahuje len na [aktuárske služby](#) vykonané [aktuárom](#) v rámci [procesu ORSA](#), pokiaľ je [aktuár](#) významne zapojený do [procesu ORSA](#), alebo má zodpovednosť za jeho návrh alebo vykonanie, a to v rozsahu, ktorý je primeraný zapojeniu [aktuára](#) do [procesu ORSA](#) a jeho zodpovednostiam. Podporuje sa širšie uplatnenie tohto štandardu aj na [aktuárov](#), ktorí poskytujú [aktuárske služby](#) ako podporu pre tých [aktuárov](#), na ktorých sa tento štandard vzťahuje.
- 1.2.2. Vo všeobecnosti sa rozumie, že spoločnosti prijali rôzne prístupy s cieľom byť v súlade s požiadavkami ORSA. Tieto zahŕňajú:
- a) vykonanie identifikovaného súboru činností špeciálne vyvinutých alebo upravených tak, aby vytvorili [proces ORSA](#) (ako je použitý v tomto štandarde),
 - b) a taktiež identifikáciu a prepojenie stanovených postupov a výpočtov, ktoré tvoria súčasť procesu riadenia spoločnosti,
- ktoré spoločne spĺňajú požiadavky ORSA.

Zatiaľ čo požiadavky tohto štandardu sa vzťahujú najmä na aktivity definované v bode a), to ale neznamená, že aktivity v bode b) nemajú byť vykonané v súlade s požiadavkami ORSA.

Avšak, pokiaľ sú [aktuárske služby](#) vo vzťahu k ORSA vykonávané pre spoločnosť, ktorá neprijala samostatný explicitne stanovený [proces ORSA](#), tak každý [aktuár](#), ktorý je významne zahrnutý, alebo má zodpovednosť za [aktuárske služby](#) vo vzťahu k ORSA zabezpečí, že podstata požiadaviek tohto štandardu je dodržaná, primerane vzhľadom na jeho alebo jej [žiadanie](#).

- 1.2.3. Predpokladá sa, že ne-aktuári môžu tiež zväziť, tam kde je to vhodné, dodržiavanie princípov stanovených v tomto štandarde, s cieľom podporiť konzistentné použitie ORSA požiadaviek v členských štátoch, poisťovniach, skupinách a individuálnych funkciách v poisťovniach.

1.3 Súlad

[Aktuár](#) nemusí dodržiavať požiadavky podľa tohto štandardu a je stále v súlade s ním, ak [aktuár](#):

- 1.3.1 je v súlade s požiadavkami [zákonu](#), ktorý je v rozpore s týmto štandardom,

1.3.2 je v súlade s požiadavkami aktuárskeho kódexu profesionálneho správania aplikovaného na jeho [zadanie](#), ktoré je v konflikte s týmto štandardom,

1.3.3 sa odchyli od usmernenia v tomto štandarde a poskytne v súvisiacej [správe](#) primerané vyjadrenie s ohľadom na povahu, dôvod a dôsledok každého takéhoto odchylenia sa, ak usmernenie je v štandarde vyjadrené v tvare "má". (Ak usmernenie je vyjadrené v tvare "musí", [aktuár](#) sa nemôže odchyliť od tohto štandardu, ak chce byť s nim v súlade.)

1.4 Významnosť

1.4.1 Za nesúlad s dodržaním princípov tohto štandardu sa nepovažuje skutočnosť, ak odchýlka od štandardu nemá významný dopad. To platí aj v prípade, ak sa v tomto štandarde explicitne neuvádza výraz „významný“, alebo kde sa uvádza výraz „musí“.

1.5 Vzťah k PŠ 1

Všade, kde je možné, tento PŠ neopakuje požiadavky už definované v [PŠ1](#). Ak [aktuár](#) vyjadrí súlad s týmto PŠ, musí taktiež byť v súlade s požiadavkami PŠ1. Odvolávky na [PŠ1](#) v tomto PŠ sa majú interpretovať rovnocenne k tomuto štandardu, kde je to primerané.

1.6 Jazyk

1.6.1 Určité výrazy používané vo všetkých PŠ sa majú vykladať veľmi špecifickým spôsobom v kontexte rozhodnutia [aktuára](#). Za normálnych okolností sa očakáva, že [aktuár](#) dodrží uvedené požiadavky, s výnimkou prípadu, kedy by dodržanie požiadaviek viedlo k nevhodnému výsledku, alebo by mohlo byť zavádzajúce pre [určených užívateľov aktuárskych služieb](#). Ak uvedené požiadavky nie sú dodržané, [aktuár](#) túto skutočnosť zverejní a uvedie dôvod, prečo nebolo uvedené opatrenie dodržané.

1.6.2 Najmä nasledovné slová treba chápať nasledovne:

– „Musí“ znamená, že uvedená činnosť je povinná a nesplnenie tejto povinnosti bude predstavovať rozpor s týmto PŠ.

– „Má“ znamená, že uvedené opatrenie je vyžadované a od [aktuára](#) sa očakáva nasledovanie uvedených činností, avšak za predpokladu že takýto postup nevedie k nevhodnému alebo zavádzajúcemu záveru [určených užívateľov](#) aktuárskych služieb.

– „Môže“ale určitých okolností predstavuje vhodnú činnosť, ale nie je požadovaná, pravdepodobne medzi viacerými alternatívami. Poznámka: „môže“ sa nepoužíva ako synonymum pre „smie“, ale vo svojom bežnom význame.

1.6.3 V tomto štandarde použitie zvýrazneného fontu v texte zvýrazňuje použitie slovesa „musí“.

1.7 Dátum účinnosti

1.7.1 Tento PŠ je platný pre [aktuárske služby](#) poskytnuté v súvislosti s [procesom ORSA](#) dokončenom po [dátume prijatia](#) nie však skôr ako 31.12.2017.

Časť 2 Definície

2.1 Tento dokument používa rôzne výrazy, ktorých presný význam je definovaný v Slovníku. Tieto pojmy sú v texte zvýraznené bodkovaným podčiarknutím a modrou farbou napríklad [aktuár](#). Tento PŠ používa tiež výrazy definované v [Smernici Solventnosť II](#), v takom prípade majú tieto výrazy rovnaký význam ako v hore uvedenej Smernici.

2.2 Krížové odkazy

Keď tento PŠ odkazuje na obsah iného dokumentu, odkaz sa vzťahuje na daný dokument platný v čase dátumu prijatia uvedeného na prvej strane tohto PŠ. Dokument, na ktorý tento PŠ odkazuje, môže byť po dátume prijatia novelizovaný, preformulovaný, zrušený alebo nahradený. V takom prípade by [aktuár](#) mal zvážiť v akom rozsahu je úprava použiteľná a vhodná pre usmernenia tohto PŠ.

Časť 3 Vhodné postupy

3.1 Tvorba/nastavenie Procesu ORSA

V prípade, že [aktuár](#) významne prispieva do tvorby [procesu ORSA](#), alebo má za neho zodpovednosť, očakáva sa, že rozsah jeho [zadania](#) pokrýva všetky časti bodu 3.1.

V prípade, že [aktuár](#) významne prispieva do tvorby jednotlivých častí [procesu ORSA](#), nie však všetkých, alebo má za ne zodpovednosť, [aktuár](#) si potvrdí so [zadávateľom](#) v akom rozsahu zahŕňa jeho [zadanie](#) časti uvedené v bode 3.1 prípadne v bode 3.1.1., ktoré sú uvedené v jednotlivých odsekoch. Ideálne tak urobí v dostatočnom predstihu tak, ako je to možné alebo praktické.

3.1.1 Nastavenie štruktúrovaného prístupu k [neistotám](#).

3.1.1.1 [Aktuár](#) musí prijať primerané kroky v rozsahu primeranom jeho účasti a zodpovednostiam, aby sa uistil, že [proces ORSA](#) dodržiava primerane štruktúrovaný prístup k [neistote](#).

3.1.1.2 Pri posúdení, či [proces ORSA](#) dodržiava primerane štruktúrovaný prístup k [neistote](#), [aktuár](#) posúdi či tento prístup:

- a) napomáha dostatočnému porozumeniu, efektívnemu riadeniu a [komunikácii](#)
 - oblastí [neistoty](#) (“rizík”),
 - vývoja [expozícií](#) voči rizikám, a
 - [procesu ORSA](#);
- b) napomáha súvislej identifikácii a kvantifikácii prípadne kvalitatívnemu posúdeniu všetkých významných rizík, ktoré sa vzťahujú k [procesu ORSA](#) vzhľadom na rizikový apetít a rizikový profil [spoločnosti](#) berúc do úvahy neskorší vývoj rizikového profilu v danom časovom období;
- c) poskytuje primerané vyjasnenie, ktoré významné riziká sú predmetom kvalitatívneho posúdenia, a ktoré kvantitatívneho posúdenia. V oboch prípadoch poskytuje vyjasnenie, či sú primerané mechanizmy a zdroje, aby posúdenie bolo dostatočné pre daný účel;
- d) umožňuje zahrnutie nových a vznikajúcich rizík a prístupov k rizikám, aby boli zahrnuté hneď, ako boli identifikované;
- e) umožňuje porozumenie interakcií medzi rizikami a [expozíciami](#) počas ich vývoja;
- f) umožňuje zahrnutie plánovaných obchodných činností do úvahy počas procesu tvorby predpokladov;
- g) zabezpečuje vykonávanie primeraných testov pre scenáre, senzitivnosť záťažových testov, vrátane reverzných záťažových testov, berúc do úvahy príslušné opatrenia manažmentu;
- h) zabezpečuje vykonanie vhodného porovnania minulých predpokladov so skutočnosťou - back testing tak, že jeho výsledky sú vhodne zahrnuté pri stanovovaní predpokladov pre súčasný [cyklus ORSA](#);
- i) zabezpečuje priebežné vyhodnocovanie a úpravy [procesu ORSA](#);
- j) napomáha efektívnemu začatiu a [vykonaniu ORSA](#) v rámci periodického, ročného alebo častejšieho [cyklu ORSA](#), a ako výsledok primerane definovanej [okolnosti vyžadujúcej vykonanie ORSA](#); a

- k) umožňuje konzistentnú integráciu [procesu ORSA](#) v rámci jednotlivých útvarov [spoločnosti](#) ako aj procesov [spoločnosti](#) a v rámci následných rozhodnutí [AMSB spoločnosti](#).

3.1.1.3 **Aktuár** musí byť schopný vysvetliť a zdôvodniť prístupy, ktoré vzal do úvahy, ak je o to odôvodnene požiadany.

3.1.2 Odklonenie sa od súvahového prístupu a metodiky podľa Solventnosti II

3.1.2.1 Všade tam, kde [proces ORSA](#) obsahuje prístupy k oceneniu akejkoľvek súvahovej položky aktív alebo záväzkov a/alebo ku kvantifikácii rizík, ktoré sa významne odlišujú od tých, ktoré [spoločnosť](#) použila pri vykazovaní krytia kapitálovej požiadavky pre solventnosť pre účely dohľadu, musí [aktuár](#) takéto odchýlky zdokumentovať, uviesť dôvody týchto rozdielov, ako aj rozsah a potenciálne dôsledky týchto rozdielov.

3.1.2.2 Pri zohľadnení významnosti takýchto odchýlok, [aktuár](#) berie do úvahy:

- rozsah, v akom je daný prístup konzistentný s princípmi a pravidlami uvedenými v [smernici Solventnosť II](#) alebo v akom sa od nich odlišuje,
- pravdepodobné dôsledky takýchto odchýlok, s osobitým dôrazom na rozsah finančných projekcií obsiahnutých v ORSA, ktoré uľahčia identifikáciu všetkých významných rizík, ktoré ovplyvnia schopnosť spoločnosti kryť svoje SCR počas zvoleného projektovaného obdobia,
- rozsah, v akom je ORSA vhodná pre zamýšľané obchodné činnosti, a súčasne
- rozsah, v akom ORSA primerane berie do úvahy všetky odchýlky s ohľadom na ich zamýšľané využitie.

3.1.2.3 **Aktuár** musí urobiť primerané kroky, aby zabezpečil, že všetky takéto odchýlky a ich dôsledky sú vhodne [komunikované](#) užívateľom, ktorí sú priamo závislí na výsledku ORSA a zodpovední za vykonanie významných rozhodnutí.

3.1.3 Uvažované obdobie v ORSA

3.1.3.1 **Aktuár** musí podniknúť vhodné kroky na to, aby zabezpečil, že uvažované obdobie v [procese ORSA](#) je vhodné na tento zamýšľaný účel.

3.1.3.2 Pri posudzovaní vhodnosti časového obdobia vybraného na vykonanie [procesu ORSA](#) [aktuár](#) berie do úvahy projektované obdobie používané na účely obchodného plánovania a vyvíjajúci sa rizikový profil [spoločnosti](#), vrátane:

- možného budúceho ukončenia existujúceho obchodu (run off) [spoločnosti](#),
- povahy a možného ukončenia akéhokoľvek budúceho obchodu,
- očakávaných zmien v obchodných postupoch, ako napríklad zmeny v procese upisovania a likvidácie poistných udalostí,
- zmeny v ekonomickom prostredí, ktorých výskyt je považovaný za očakávaný, a súčasne
- zmeny v ekonomickom prostredí, ktorých výskyt je považovaný za možný a vierohodný, ale v súčasnosti nie je očakávaný.

3.1.3.3 **Aktuár** musí byť schopný vysvetliť a odôvodniť výber časového obdobia zvoleného pre ORSA, ak je odôvodnene požiadany tak urobiť.

3.1.4. Nekonzistentnosť v prístupe riadenia rizika v spoločnosti

V prípade, že má [aktuár](#) dostatočné dôvody na to, aby bol presvedčený, že existuje významný nesúlad medzi [procesom ORSA](#) a prístupom [spoločnosti](#) k ostatným častiam riadenia rizika, musí [aktuár](#) zabezpečiť, aby tieto rozdiely boli vhodne [komunikované](#).

3.2 Vykonávanie [procesu ORSA](#)

3.2.1 Kvantitatívne posúdenie rizika a finančné projekcie

3.2.1.1. [Aktuár](#) musí podniknúť vhodné kroky na to, aby zabezpečil, že kvantifikácie a finančné projekcie použité v [procese ORSA](#) sú vhodné na tento zamýšľaný účel.

3.2.1.2. Pri úvahe, či sú kvantifikácie a projekcie primerané, [aktuár](#) berie do úvahy rozsah, v ktorom:

- všetky zjednodušenia alebo aproximácie použité pri výpočtoch (vzťahujúce sa na zvolený prístup k zverejneniu finančných výsledkov) môžu viesť k nevhodnému určeniu významných rizikových faktorov alebo rizík,
- použité predpoklady sú vhodné a spôsob ich odvodenia je dostatočne jasný, a
- zahrnuté testované scenáre, záťažové testy a testy citlivosti sú postačujúce pre určenie významnosti materiálnych rizikových faktorov alebo rizík.

3.2.1.3. [Aktuár](#) musí byť schopný vysvetliť a odôvodniť prístup, ktorý použil pre posúdenie primeranosti, ak je odôvodnene požiadany tak urobiť.

3.2.1.4. V prípade, že má [aktuár](#) dostatočné dôvody na to, aby bol presvedčený, že existuje významný nedostatok v kvantifikáciách alebo projekciách použitých v ORSA, ktoré interpretujú ORSA nevhodne pre svoj účel, [aktuár](#) musí zabezpečiť, aby tieto nedostatky boli vhodne [komunikované](#).

3.2.2 Kvalitatívne posúdenie rizika

3.2.2.1. [Aktuár](#) musí podniknúť primerané kroky, v rozsahu primeranom jeho zapojeniu sa a zodpovednostiam, na to, aby sa uistil, že kvalitatívne posúdenia rizík použité v [procese ORSA](#) sú vhodné na tento zamýšľaný účel.

3.2.2.2. Pri úvahe, či sú kvalitatívne posúdenia rizík primerané, [aktuár](#) berie do úvahy rozsah, v ktorom tieto posúdenia:

- využívajú relevantné historické údaje spoločnosti ako aj údaje z iných vhodných zdrojov,
- berú do úvahy primerane širokú škálu relevantných scenárov, a súčasne,
- podliehajú dostatočne prísnemu procesu interného preskúmania.

3.2.2.3. [Aktuár](#) musí byť schopný vysvetliť a odôvodniť prístup, ktorý použil pre posúdenie primeranosti, ak je odôvodnene požiadany tak urobiť.

3.2.2.4. V prípade, že má [aktuár](#) dostatočné dôvody na to, aby bol presvedčený, že existuje významný nedostatok v kvalitatívnom posúdení rizík, ktoré interpretujú ORSA nevhodne pre svoj účel, [aktuár](#) musí zabezpečiť, aby tieto nedostatky boli vhodne [komunikované](#).